

Tea Turk: *Identita českých komunit v Chorvatsku v první polovině 20. století.* FHS UK, Praha 2012, 60 s.

Hned v úvodu musím konstatovat, že diplomantka s výjimkou počátečních konzultací s vedoucím práce nebyla v žádném styku, ani svoji práci nepředložila k závěrečné kontrole. Její „vedení“ proto bylo čistě formální a vedoucí je tak spíše v roli jednoho z oponentů. Tento stav se naneštěstí silně negativně promítl i do zpracování předložené bakalářské práce, ve které se vyskytují zhola zbytečné formální nedostatky, problematická tvrzení obecného rázu i (především) další metodické, věcné a interpretační chyby.

Samotné téma českých krajanů v Chorvatsku není nijak nové a i autorka reflektuje podstatnou část existující literatury (s. 8; naneštěstí chybí její kritické zhodnocení), cenné je však to, že vyšla ze systematického studia „autochtonních“ tištěných pramenů, jimiž pokryla celé období dvacátých až čtyřicátých let 20. století, a z analýzy dosud nepublikovaných pramenů, které mají částečně charakter egodokumentů, získaných pro potřeby připravovaného sborníku *Moje české kořeny*. Takto získané informace doplnila o jedno skupinové interview (k práci není naneštěstí přiložen jeho přepis, ani se neobjevuje zmínka o nezbytném získání informovaného souhlasu respondentů). Získání, popis a částečná analýza těchto dosud (prakticky) nevyužitých pramenů je hlavním přínosem předložené bakalářské práce – všechno ostatní naneštěstí ukazuje zásadní nedostatky v teoretické a metodologické průpravě, jakoby se dosavadní vysokoškolské studium diplomantky zcela minulo účinkem.

Autorka se sice hlásí k Eriksenově koncepci identity a uvědomuje si její časovou proměnlivost (s. 7, 37), identitu chápe nicméně pouze v rovině národní identity (ve vztahu k modernímu českému národu), případně regionální/zemské identity (ve vztahu k Chorvatsku), takže jí zcela uniká například neméně významná otázka identity náboženské, která se mezi chorvatskými Čechy přinejmenším v minulosti také podstatnou měrou projevovala (katolická identita vedla k bližším vztahům k Chorvatům a distanci od Srbů, dále specifické postavení evangelické menšiny), a nedostatečně je pojednána např. také identifikace s dobovými politickými proudy. Tím nemá být řečeno, že právě národní identita nebyla ve sledovaném období tou nejvýznamnější. Bylo by však třeba toto aprioristické tvrzení podrobit kritickému rozboru, stejně jako ukázat jeho zdroje, které lze spatřovat v působení nacionálně (avšak nikoli už obrozensky, jak autorka na několika místech naznačuje) orientované inteligence na lid, včetně přímých vlivů z českých zemí/Československa. Na příkladu jiné „krajanské“ komunity to již provedli T. Hirt a M. Jakoubek, autorka přitom jejich text cituje, aniž by jej však skutečně využila. Výsledkem je, že domnělá identita chorvatských Čechů (aniž by byli dále členění) je konstruována prostřednictvím obrazu národní historie, původu a předků, tradic a zvyků, kulturní tvorby a národních symbolů (s. 39-51), tedy v podstatě v intencích klasického národopisu konce 19. a počátku 20. století – pouze s tím rozdílem, že se v návaznosti na Eriksena tvrdí, že tato identita nebyla trvalá, nýbrž nově vznikla před sledovaným obdobím a v jeho průběhu.

Nemenší problémy spatřuji v metodickém ukotvení vlastního pramenného výzkumu. V případě analyzovaných egodokumentů autorka provedla výběr zcela nepřipustným způsobem, který jednoznačně determinoval výsledky analýzy (s. 14-15), samotná analýza pak nebyla nijak metodicky ukotvena a spočívala vlastně jen v tom, že autorka z jednotlivých textů vybrala pasáže, které jí konvenovaly, a ty v práci ocitovala. Podobně tomu bylo v případě analýzy tištěných pramenů, kde je sice výběr postačující a lze rozhodně ocenit podrobnější charakteristiky jednotlivých periodik, třebaže z části přejaté ze sekundární literatury (s. 16-37), avšak i zde úplně absentuje vědecky podložená metoda systematické analytické práce s materiálem, ať už v podobě kvantitativní obsahové analýzy nebo jakékoli

jiné. Celek proto chtě-nechtě budí dojem „aprioristické dojmologie“, která nemusí být nutně nesprávná (už kvůli autorčinu důkladnému obeznámení s prostředím), vědeckými argumenty je však nepodložená a tudíž v akademické práci nepřijatelná.

Nezvládnutí techniky akademické prezentace je konečně dobře patrné i ve formálních (ne)náležitostech a ve věcných chybách, projevujících se v textaci prolegomenálních pasáží zpracovaných na základě sekundární literatury. Namátkou lze jen těžko bez dalšího tvrdit, že poddaní byli svými vrchnostmi „vykořisťováni“, nebo že obrozenci usilovali o „položení základů moderní občanské společnosti“ či dokonce „federalizaci“ habsburské monarchie (s. 10-11). Naproti tomu zcela postrádám podrobnější rozbor měnící se (deklarativní i faktické) menšinové politiky na nynějším chorvatském území, stejně jako pohled „druhé strany“, tedy chorvatského obyvatelstva, příp. dalších vnějších pozorovatelů na tamní českou minoritu (konstatace změn a tvrzení, že „domácí společnost [Čechy] vnímala jako dobré hospodáře i spoluobčany“ na s. 52 rozhodně nestačí). Chybí také charakteristika přímého institucionálního a kulturního vlivu z českých zemí, zejména v meziválečném období, kdy jej reprezentoval např. Čs. ústav zahraniční a další podobné organizace. Z formálního hlediska musím konstatovat, že v celé práci je nesprávně citováno, resp. absentují přesné stránkové odkazy (až na pár výjimek), nejsou uvedeny zdroje obrazových materiálů (s. 12, 49-50, všechny přílohy). Časté jsou také překlipy, užívání nesprávného vidu a další pravopisné nedostatky.

* * *

Bakalářská práce T. Turkové je zajímavá svým tématem, včetně autorčina osobního vhledu do problematiky, a tím, že byla zpracována na základě poměrně značného množství dosud nestudovaných a namnoze obtížně získatelných pramenů. Způsob práce s prameny a jejich interpretace naneštěstí zcela nevyhovují po teoretické a metodologické stránce, stejně jako autorčina práce se sekundární literaturou a další formální chyby, a to přesto že v řadě případů zřejmě dospívá k obsahově náležitým závěrům. Z těchto důvodů práci **doporučuji k obhajobě**, nicméně hodnotím jako **dobrou**.

V Praze dne 20. 1. 2012

Doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD.